

ORGANIZIRANJE I IZAZOVI MEKTEPSKE POUKE NA NIVOU JEDNOG MEDŽLISA

Nevres HODŽIĆ
Medžlis Islamske zajednice Maglaj
h.nevres@hotmail.com

SAŽETAK: Mektepska pouka je organizirana aktivnost sa jasno definisanim ciljevima. Ostvarivanje zadatih ciljeva u direktnoj je vezi sa načinom organiziranja, izvođenja i vrednovanja mektepske pouke. Stoga, prije početka mektepske godine, kao i tokom njenog trajanja, potrebno je obaviti niz aktivnosti kako bi se, na prvom mjestu, osigurali uvjeti za nesmetano izvođenje mektepske pouke, ali i podigao kvalitet iste. Svaki pozitivan rezultat ili napredak, koji se prepoznaje i nagrađuje, snažan je motiv za još veće zalaganje. Rad koji slijedi tretira organiziranje i izazove mektepske pouke na području Medžlisa Islamske zajednice Maglaj.

Ključne riječi: mektepska pouka, priprema, muallim, polaznici, vjeroučitelji, vrednovanje, Medžlis Islamske zajednice Maglaj

Uvodna napomena

U izlaganju ove teme tretirat će se pitanje organiziranja mektepske pouke na području Medžlisa Islamske zajednice Maglaj. Aktivnosti koje se poduzimaju s ciljem odgovornog organiziranja mektepske pouke u Maglaju mogu se svrstati na one koje prethode početku mektepske godine, one koje se čine tokom odvijanja mektepske pouke, kao i one aktivnosti koje se strateški poduzimaju s ciljem generalnog unapređenja rezultata mektepske pouke.

1. Aktivnosti koje prethode početku mektepske godine

Poznato je da mektepska godina počinje drugog vikenda u mjesecu

septembru. Do tada se nastoje okončati sve potrebne pripreme za početak mektepske pouke koje podrazumijevaju:

1.1. Okončanje godišnjih odmora

Imami svoje godišnje odmore, koje uglavnom koriste tokom ljetnih mjeseci, završavaju do kraja mjeseca augusta. Blagovremen povratak u džemat omogućava imamima da se uključe u pripreme za početak mektepske godine.

1.2. Pripremanje mektepskih učionica

Svake godine krajem mjeseca augusta upućuje se dopis džematskim odborima na području MIZ Maglaj u kojem ih se podsjeća na datum početka nove mektepske godine. Pored

toga, od džematskih odbora se traži da pripreme ambijent za ugodno i sigurno odvijanje mektepske pouke – čišćenje, dezinficiranje i krećenje mektepskih učionica, popravljjanje oštećenog ili zamjenu dotrajalog namještaja, čišćenje harema, uklanjanje predmeta iz učionica ili harema koji su potencijalno opasni za polaznike mekteba i dr.

1.3. Narudžba udžbenika i primarne mektepske pedagoške dokumentacije

Prije početka mektepske godine naruče se dodatne količine udžbenika (ilmihali, tedžvidi i sufare) i, eventualno, primarne mektepske dokumentacije (*Dnevnik rada i matične evidencije polaznika mektepske*

pouke, Registar polaznika mektepske pouke). Muallimi tako uvijek mogu, tokom trajanja mektepske godine, snabdijevati polaznike mektepske pouke udžbenicima i onim što je potrebno za nesmetano odvijanje mektepske pouke.

1.4. Promovisanje i oglašavanje početka mektepske pouke

Prije početka mektepske godine nastoji se da se javnost blagovremeno upozna s terminom počinjanja mektepske godine, kao i da se skrene pažnja roditeljima na važnost mektepske pouke uopće. To se čini isticanjem plakata na bilbordima, na džamijskim oglasnim pločama i na frekventnim mjestima. Veoma pogodan i zbog efektivnosti danas najčešće korišten način oglašavanja je Facebook-stranica Medžlisa, kao i Facebook-stranice naših džemata. Prije početka mektepske godine hatibi obavezno pročitaju i službene hutbe o mektepskoj nastavi koje im se dostave iz Uprave za vjerske poslove, Muftijstva zeničkog, Medžlisa IZ Maglaj ili, pak, one koje sami pripreme. U svakom slučaju, mektepska pouka je nezaobilazna tema na hutbama koje prethode početku nove mektepske godine.

1.5. Održavanje radnog sastanka s imamima

Poslije godišnjih odmora koji se u pravilu okončaju krajem mjeseca augusta, glavni imam organizira sastanak s imamima prije početka mektepske godine koji imami doživljavaju kao početak nove radne sezone. Taj sastanak obično uslijedi nakon sjednice Savjeta za vjerska pitanja Muftijstva zeničkog na kojoj centralna tema bude mektepska pouka i realizacija iste u novoj mektepskoj godini. Imamima se na sastanku uruče: *Kalendar mektepske pouke, Operativni plan i program i Raspored održavanja mektepske pouke*. Na ovom sastanku se nastoji odgovoriti i na sva druga pitanja koja su važna za uspješan početak mektepske godine.

2. Aktivnosti koje se provode tokom trajanja mektepske godine

2.1. Saradnja s vjeroučiteljima islamske vjeronauke

Uloga naših vjeroučitelja islamske vjeronauke na planu propagiranja mektepske pouke je značajna. Sastanak glavnog imama i aktiva vjeroučitelja islamske vjeronauke upriliči se nekoliko puta godišnje, a obavezno na početku školske, odnosno mektepske godine. Na tim sastancima od vjeroučitelja se uvijek traži da pozivaju učenike na pohađanje mektepske pouke. Česta je praksa i da neki vjeroučitelji u toku nastave dovode učenike u administrativno sjedište Medžlisa IZ Maglaj ili u neku od džamija pa se ove posjete, između ostalog, iskoriste da se učenicima uputi poziv da se upišu na mektepsku pouku i istu redovno pohađaju. Saradnja između imama/muallima i vjeroučitelja islamske vjeronauke na području MIZ Maglaj krajnje je korektna, a vjeroučitelji, po potrebi, ulaze u mektepske učionice i učestvuju u određenim mektepskim aktivnostima ili mijenjaju muallime u slučaju potrebe.

2.2. Popis učenika

Iako se upis polaznika mekteba vrši sve vrijeme tokom mektepske godine, najveći broj polaznika na mektepsku pouku upiše se u prvom mjesecu školske godine. Uvidom u *Dnevnik rada i matičnu evidenciju polaznika mektepske pouke* lahko se može doći do informacije o broju upisanih polaznika na mektepskoj pouci. Međutim, ta informacija o broju upisanih polaznika mekteba ne pruža pravu informaciju o tačnom broju osnovnoškolske djece koja se nisu upisala na mektepsku pouku. Da bi se došlo do te informacije potrebno je kontaktirati vjeroučitelje islamske vjeronauke. Od njih se zatraži da, uz prethodnu saglasnost uprave škole, popišu svu djecu koja pohađaju časove islamske

vjeronauke. Na spiskovima koji se dostave u Medžlis navedena su, uglavnom, sva djeca iz džemata, jer 99% djece osnovnoškolskog uzrasta pohađaju časove islamske vjeronauke. Uz imena te djece zatraže se podaci o imenima njihovih roditelja i adresi. Nakon što se obrade spiskovi koji su dostavljeni iz škole, dolazi se do tačne informacije o broju osnovnoškolske djece u svakom džematu, odnosno o procentu upisanosti osnovnoškolske djece na mektepsku pouku u svakom džematu. Tada se otvara mogućnost za dodatno djelovanje. Pored aktivnosti koje poduzima svaki muallim, ponekad se prakticira da se roditeljima djece koja se nisu upisala na mektepsku pouku poštom pošalje pismo koje potpišu imam/muallim i glavni imam. U pismu se biranim riječima objasni koliko je važna mektepska pouka za njihovu djecu i pozovu se roditelji da svoju djecu počnu slati u mekteb.

2.3. Stimulisanje i nagrađivanje mektepskih polaznika

Da bi se poboljšala upisanost učenika na mektepsku pouku, popravila redovnost na mektepskoj pouci i poboljšalo usvajanje gradiva, MIZ Maglaj nastoji mektepsku pouku učiniti dodatno atraktivnom. Neki džematski odbori polaznicima osiguraju besplatne udžbenike; imami uz pomoć roditelja i drugih donatora obezbjeđuju slatkiše, sendviče, sokiće za polaznike; za Bajrame se gotovo u svim mektebima dijele bajramski paketići; na početku mektepske godine za jedan dan, udružujući polaznike dva-tri mekteba i njihove roditelje, organizira se izlet u prirodu; na kraju mektepske godine neki mektebi organiziraju ekskurzije; na kraju mektepske godine, uglavnom posljednji radni dan, organizira se mektepski fudbalski turnir; uspjeh učenika na mektepskim takmičenjima svih nivoa nagrađuje se novčanim nagradama; različitim povodima organiziraju se i druga takmičenja na kojima mogu učestvovati samo

mektepski polaznici (naprimjer, takmičenje preko Facebook-stranice Medžlisa u citiranju hadisa Božijeg Poslanika, a.s., povodom mevluda) – nagrade uvijek budu vrijedne i atraktivne.

2.4. Posjeta glavnog imama mektepskoj pouci

Jedna od važnijih obaveza glavnog imama MIZ Maglaj jeste obilazak mekteba i povremeno prisustvovanje mektepskoj pouci u džematima. Na području Medžlisa IZ Maglaj postoji 16 mekteba, a pouka se izvodi na ukupno 28 punktova. Tokom trajanja mektepske godine glavni imam napravi od 50 do 70 posjeta mektebima. Česta je praksa da glavni imam prilikom posjete mektebima prisutne polaznike počasti slatkišima. Pored evidentiranja svoje posjete u *Dnevniku* i svog zapažanja o zatečenom stanju u mektebu, glavni imam se zadrži na času, nastojeći steći uvid u rad muallima i znanje polaznika mekteba. Ukoliko smatra prikladnim i potrebnim, uključi se u nastavni proces.

2.5. Kontinuirano tematiziranje mektepske pouke

Sastanci s imamima održavaju se svakih 15 dana, a po potrebi i češće. Na svakom sastanku jedna od tačaka dnevnog reda bude i mektepska pouka. Osim razgovora o ovoj temi na seminarima i kolektivnim sastancima imama, mektepska pouka bude, iz određenog razloga, i tema razgovora glavnog imama sa samo određenim imamima, i često tačka dnevnog reda na sjednicama Izvršnog odbora. Cilj je uvijek isti – jačanje svijesti o značaju mektepske pouke i unapređenje iste.

3. Ostala rješenja i pozitivne prakse na poboljšanju mektepske pouke

Pored ovih redovnih aktivnosti koje se čine prije početka mektepske godine i tokom trajanja iste, u

Medžlisu IZ Maglaj usvojena su određena rješenja i prakse iz kojih se vidi da mektepska pouka predstavlja veoma važnu aktivnost imama i koju, stoga, treba posebno vrednovati, prije svega kroz plaće. Kao u svim medžlisima tako i u MIZ Maglaj postoji *Pravilnik o plaćama* koji sadrži određene kriterije po kojima se imamima određuju i isplaćuju plaće. Među kriterijima koji utječu na visinu plaće nalaze se i *mekteb-kvantitet* i *mekteb-kvalitet*.

Kada je riječ o kriteriju *mekteb-kvantitet*, tretira se dvoje:

1. Koliko je tačno djece upisano u neki mekteb, jer nije svejedno s koliko djece muallim radi u mektebu.
2. Koliki je procent upisanosti djece u mektebu nekog džemata, jer nije svejedno da li su u džematu sva osnovnoškolska djeca polaznici mekteba ili je procent upisanosti nizak. S vrednovanjem procenta upisanosti izbjegava se činjenje nepravde prema imamima koji rade u džematima s malim brojem osnovnoškolske djece, a koji su, prvenstveno svojim zalaganjem, svu djecu iz džemata uključili u mektepsku pouku.

Kriterij *mekteb-kvalitet* uzima u obzir poziciju nekog mekteba na konačnoj rang-listi uspješnosti mekteba poslije uzimanja u obzir svih aspekata koji utječu na pozicioniranje mekteba. Nije svejedno da li je neki muallim, odnosno mekteb, na vrhu rang-liste ili je na njenom začelju. Svako mjesto na rang-listi ima svoju vrijednost koja utječe na visinu plaće. Svi ovi podaci o *kvantitetu* i *kvalitetu* mekteba unose se u program za obračun plaća jednom godišnje i imami su potpuno zadovoljni usvojenim rješenjem. Štaviše, sve kriterije za ocjenjivanje rada u mektebu i utjecaj rezultata tog rada na iznos plaće dogovorili su imami, što je i Izvršni odbor Medžlisa usvojio.

Pored gore opisanog načina vrednovanja rada imama/muallima u mektebu, imam koji bude proglašen najuspješnijim muallimom u jednoj mektepskoj godini posebno se respektuje, a istom se na sjednici Skupštine Medžlisa ili na bajramskom prijemu, na kojem budu prisutne brojne ugledne osobe, dodijeli priznanje i novčana nagrada.

4. Izazovi mektepske pouke

Iz navedenog se može zaključiti da se u MIZ Maglaj najveći napor čini na planu obuhvata djece mektepskom poukom, jer procent upisanih još uvijek nije zadovoljavajući. Kada je riječ o ovom *omasovljavanju* mektepske pouke, ni trendovi nam ne idu u prilog – sve je manje djece u našim džematima. No, to je problem, uglavnom, svih bosanskohercegovačkih džemata.

Uz to, aktivnosti koje se poduzimaju usmjerene su i na postizanje boljih rezultata u svim segmentima koji se vrednuju u mektebu, uključujući i mektepska takmičenja. Napori koje se čine daju, iz godine u godinu, sve bolje rezultate.

Zaključak

Ovo izlaganje treba percipirati kao podnošenje svojevrsnog izvještaja o organiziranju mektepske pouke u Medžlisu IZ Maglaj, a nikako kao predstavljanje konačnih i najboljih rješenja koja bi se trebala usvojiti u drugim medžlisima. Dobri rezultati koji se ostvaruju u drugim medžlisima, kada je riječ o mektepskoj pouci, svjedoče da se organizaciji i realizaciji mektepske pouke u istima prilazi veoma temeljito. Postoji mogućnost da je u izlaganju izneseno ono što se u većini medžlisa redovno prakticira. Ipak, spominjanje nekih drugih uobičajenih i svima svojstvenih aktivnosti, poput pisanja periodičnih izvještaja o mektepskoj pouci, izostavljeno je.

الموجز

تنظيم دروس الكتاتيب والتحديات التي تواجهها على مستوى مجلس

الشيخة الإسلامية

نورس خوجيتش

دروس الكتاتيب نشاط منظم واضح الأهداف. ويرتبط تحقيق الأهداف المرسومة بصورة مباشرة بكيفية تنظيم دروس الكتاتيب وتنفيذها وتقويمها. لذا، قبل بداية العام الدراسي في الكتاتيب وأثناء تنفيذ دروس الكتاتيب، ينبغي القيام بعدد من النشاطات حتى يتم في المقام الأول توفير الظروف المناسبة لتنفيذ دروس الكتاتيب بدون عوائق، ورفع مستوى جودتها. إن تقدير النتائج الإيجابية والتقدم والمكافأة عليها، يعتبر محفزا قويا للمزيد من الاجتهاد والبذل. إن هذا المقال يعالج تنظيم دروس الكتاتيب والتحديات التي تواجهها في منطقة مجلس المشيخة الإسلامية في ماغلاي.

الكلمات الرئيسية: دروس الكتاتيب، الإعداد، المعلم، التلاميذ، معلم الدين، التقويم، مجلس المشيخة الإسلامية في ماغلاي.

Summary

ORGANIZING THE MAKTAB CLASS ON THE LEVEL OF ONE MAJLIS AND THE CHALLENGES THEREOF

Nevres Hodžić

Maktab class is an organized activity with clearly defined goals. Achieving these goals is directly related to the organization, teaching, and evaluation of the maktab class. Thus it is necessary to make preparations and to have adequate plans that would provide conditions for the continuity of the maktab class teaching and leave space for improving its quality. Every positive result or achievement that is recognized and rewarded is a very strong motivation for even further endeavour. This article deals with the organization of the maktab class on the level of the Majlis of the Islamic Community in Maglaj presenting the challenges that are faced therein.

Keywords: maktab class, preparations, muallim, students, religious studies teachers, evaluation, Majlis of the Islamic Community in Maglaj